

L PAY
LITY
WORLDWIDE
APPRECIATION
EQUITY
HUMAN

РОДОВА ЕДНАКВОСТ

ПРЕКУ ПАРТИЦИПАТИВНА
ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

СОСТОЈБИ И ПРЕДИЗВИЦИ

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

женски форум

Издава: Асоцијација Женски Форум - Тетово

За издавачот: Џане Крешова, извршна директорка

Автор: Афердита Хаџијаха Имери

Лектура: Мурсел Мурсели

Оваа анализа е овозможена со поддршка од американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД) во рамките на Проектот за граѓанско учество. Содржината е одговорност на Здружение Женски Форум-Тетово (ЖФ) и не ги изразува ставовите на УСАИД или Владата на Соединетите Американски Држави.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

305.5:352(497.751)(047)

ХАЏИЈАХА Имери, Афердита
Родова еднаквост преку партиципативна локална самоуправа: состојби и предизвици / [автор
Афердита Хаџијаха Имери]. - Тетово : Здружение Женски форум, 2019. - 49 стр. : илустр. ; 20 см

Фусноти кон текстот. - Содржи и: Прилози

ISBN 978-608-65902-4-6

а) Родова еднаквост - Локална самоуправа - Тетово - Истражувања
COBISS.MK-ID 110137354

**РОДОВА ЕДНАКВОСТ ПРЕКУ
ПАРТИЦИПАТИВНА
ЛОКАЛНА САМОУПРАВА
СОСТОЈБИ И ПРЕДИЗВИЦИ**

Декември 2018

Содржина

За организацијата и проектот.....	1
Вовед.....	3
Постоечките термини и концепти.....	5
Целите на анализа.....	7
Методолошки пристап.....	8
Истражувачки прашања.....	9
Демографија на примерокот.....	10
Наоди од анкета.....	13
Граѓаните кон општината.....	13
Општината кон граѓаните.....	21
Наоди од фокус групи.....	26
Форми за непосредно учество на граѓаните.....	26
Постоечките механизми за интеракција со граѓаните.....	28
Учесството на јавноста во изготвување на стратешки и оперативни документи.....	29
Вклучување на јавноста преку комисиите на советот и координаторите.....	30
Вклученост на родовата перспектива во соработка и интеракција со граѓаните.....	32
Начини за информирање на граѓаните.....	32
Клучни препораки.....	35
Прилози-Корисни информации.....	38

За организацијата и проектот

Женски Форум-Тетово (ЖФ) е невладино, непартиско, непрофитно и хуманитарно здружение, основано во јануари 2001 година во Тетово. ЖФ е со седиште во Тетово, но своите активности ги реализира во поширок регион на северниот и западниот дел на Македонија. ЖФ брои околу 40 членови кои се активно вклучени во активностите на организацијата.

Извршната директорка на Здружение Женски Форум, претставник од Фондација Метаморфозис и експертката задолжена за истражувањето на еден од настаните во рамки на проектот

Визија на Женски Форум-Тетово е да ги гледа жените целосно свесни, ослободени од традиционалните и патријархалните норми и предрасуди, економски независни родово еднакви односи и интегрирани во општеството. Зацртаната визија ќе ја постигне преку работа со различни жени, особено жени од руралните средини, давајќи им охрабрување и помош, поддршка на нивното зајакнување преку информирање, едукација и застапување за нивните права, потреби и интереси.

Во 2018 организацијата започна со спроведување на проектот “Подобрување на гласот на граѓаните, посебно гласот на жените, во процесот на донесување на одлуки на локално ниво,,. Проектот има за цел да ја подобри свесноста на граѓаните, посебно на жените, за нивните права како и за потребата од нивно учество во донесувањето на одлуките на локалната власт. На овој начин ќе се постигне подобро владеење и развој на заедницата.

Општа цел на проектот е:

- Да се зголеми свеста кај граѓаните, посебно кај жените, за нивните права и потребата за партиципативна демократија за да се обезбеди добро владеење и развој на заедницата.

Специфични цели на проектот се:

- Да се зајакне улогата на членовите во општеството особено жените, да се говори за прашања битни за општеството и да се учествува во процесите на донесување одлуки на локално ниво;
- Да се зајакне меѓусебната доверба и соработка помеѓу локалната самоуправа и граѓаните;
- Да се охрабрат граѓаните да станат дел од локалната самоуправа и нејзините политики.

Грантот спроведуван од Здружение Женски Форум –Тетово е поддржан од страна на проектот на УСАИД за граѓанско учество и оваа анализа е дел од овој грант.

Вовед

Основен принцип на демократијата е вклучување и учество на жените и мажите во креирање на политиките и нивното спроведување. Важноста на учеството на граѓаните во процесот на креирање на политиките е нагласена во многу меѓународни документи додека во Република Македонија има и низа закони за учество на жените и мажите во овој процес. Најзначајните се Законот за локална самоуправа, Законот за еднакви можности на жените и мажите, Изборниот законик, како и многу стратешки документи кои се повикуваат на вклучување на граѓаните и нивно активно учество во развојот и спроведувањето на политиките и соодветните стратешки цели.

Одржани обуки за градење на капацитети на претставници на месни заедници од Тетовскиот регион

Во контекст на планирањето и развојот на локалната самоуправа, учеството на јавноста е одраз на демократските идеали. На овој начин се поттикнува довербата на јавноста во легитимноста и одговорноста на власта а исто така ја зголемува транспарентноста во регулаторниот систем на истата. Со други зборови, кога на јавноста и се дава можност да учествува во локалната власт, придобивките се неизмерни.

И покрај овие придобивки, практичарите, граѓанското општество и граѓаните сè уште немаат изнајдено функционален модел според кој би се промовирале и унапредиле односите меѓу локалното население и институциите кои влијаат врз нивниот живот. Но од друга страна, и во рамките на постоечките механизми, учеството на граѓаните како можност да се влијае врз локалната политика и донесувањето одлуки не е целосно искористено, функционално или ефикасно.

Како што истражувањето и практичарите покажуваат, до денес, напорите за граѓанско учество се спорадични и главно иницирани од меѓународната заедница и/или граѓански организации, а не од локалните власти. Иако во Македонија не се спроведе сеопфатно истражување посветено на оваа тема, постојните докази сугерираат дека има недостаток на посветеност, ресурси и лидерство меѓу локалните власти за промовирање и зајакнување на учеството на граѓаните. Доказите понатаму сугерираат дека вклучувањето и учеството во локалната власт не е привлечна за граѓаните, а особено не е привлечна за жените.

Способноста да се убедат граѓаните да имаат доверба во избраните локални функционери претставува главен предуслов за да се воспостават одржливи процеси на демократски реформи. Колку е посилна врската помеѓу овие две страни (граѓаните и избраните функционери), толку ќе биде поуспешно и подемократско општеството.

Овој однос несомнено пропорционално се зајакнува со подготвеноста на избраните функционери да одговорат на вистинските потреби на граѓаните, да работат во најдобар интерес на граѓаните и да им го подобрат квалитетот на животот. Ова е особено важно на ниво на локалната управа, каде што овој однос е уште повеќе очигледен, опиплив и чувствителен.

Постоечките термини и концепти

Поединците и групите кои што се вклучени во процесот на одлучување се нарекуваат засегнати страни. Усвојувањето на локалните политики е токму во нивен интерес затоа што овие политики влијаат врз благосостојбата, животот и секојдневието на граѓаните.

Учеството на јавноста се дефинира како пристап на граѓаните, посредно или непосредно, во процесите на развивање на политиките или во давањето на услугите на власта со цел подобра информираност, вклученост во донесување одлуки како и менување на воспоставени модели на моќ.

Улична кампања со цел информирање на граѓаните за партиципативна демократија одржана во во центарот на градот Тетово

Кога станува збор за моделите и вклучување на јавноста како и профилот на граѓаните за истиот постојат неколку теоретски правци кои може да се групираат во три главни модели:

Елитистички модел¹ според кој само добро информирани граѓани како што се професионалци, практичари, политичари и академци можат да дадат суштествен придонес преку вклучувањето во работа на локалната власт. И за жал овој модел не го препознава придонесот на така наречени не-информирани членови на општеството.

Поединечни придобивки² е вториот модел според кој иако не сите членови на заедницата се добро информирани нивните согледувања и препораки се еднакво важни, но за да се постигне истите да се артикулираат потребно е постојана едукација а со тоа и освестување на граѓаните за улогата и одговорностите на локалната самоуправа.

Не помалку е битен и третиот модел кој се фокусира на нивоата на учество на јавноста³ а според кој има разлика помеѓу јавната свест т.е. градење на свеста на граѓаните, инволвирање на јавноста и учество на јавноста. Според овој модел јавната свест подразбира еднонасочно споделување на информацијата од локалната власт до граѓаните. Инволвираност на јавноста пак се постигнува при двонасочно споделување на информациите од граѓаните кон локалната власт и обратно. Учество на јавноста, за разлика од претходните два процеси, подразбира вклучување на граѓаните преку демократско споделување на одговорност помеѓу власта и граѓаните.

Од горенаведеното може да заклучиме дека донесувањето на одлуките треба да се случува во инклузивен процес со сите засегнати страни. Во овој процес добро информирани граѓани претставуваат темел на општество засновано на знаење што е уште еден аргумент повеќе кон потреба за постојана едукација и освестување на граѓаните со цел јакнење на нивните капацитети за транспарентност, отчетност и инклузивност во процесите на донесување на одлуките во локалната власт.

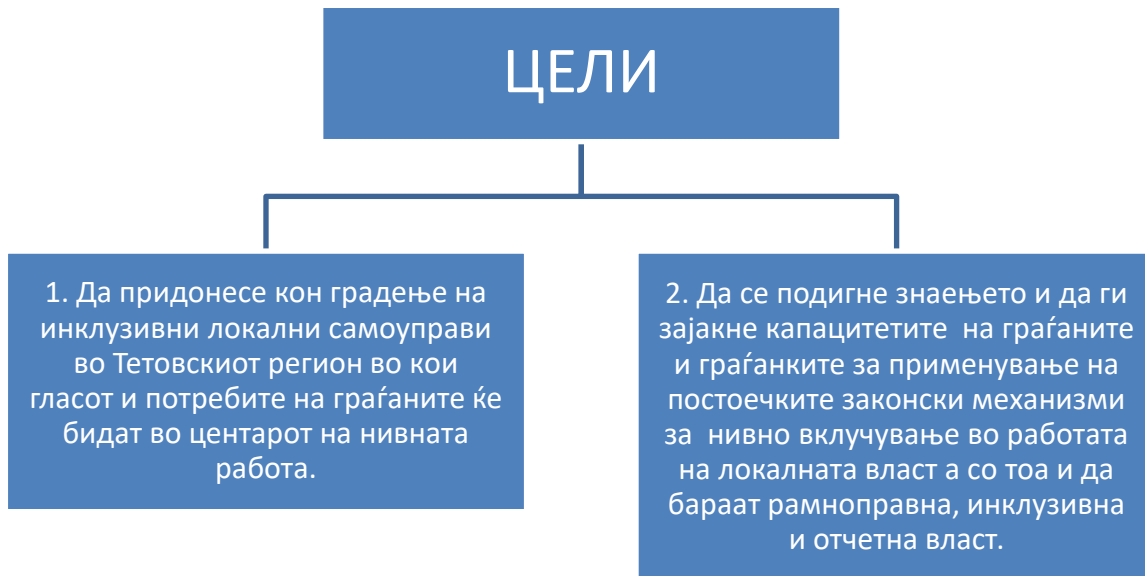
¹ Brown, 1990

² Torgerson 1986

³ Evan Vlachos , 1993

Целите на анализа

Анализата има неколку цели од кои двата долунаведени може да се издвојат како најбитни.

Методолошки пристап

Резултатите на анализата се базираат на комбинација на следните истражувачки методи:

Анкета со жителите на општините во Тетовскиот регион т.е. општина Боговиње, општина Брвеница, општина Тетово, општина Теарце, општина Јегуновце и општина Желино. Анкетата беше спроведена од врата до врата (секоја четврта врата од десна страна во урбаните општини и секоја трета врата од десна страна во руралните општини) со 700 испитаници.

Анкетата се спроведе од страна на 7 (седум) анкетарки користејќи претходно развиен прашалник на албански и македонски јазик поради етничкиот состав на жителите на општината. Сите 7 (седум) анкетарки заедно со претставниците на Женски Форум поминаа претходно обука која имаше за цел да го воедначи пристапот на анкетарките при спроведување на анкетата, да ги разјасни дилемите по однос на одредени прашања но исто така обуката допринесе и кон едукација на самите анкетарки по однос на учество на јавноста вклучувајќи ги и жените во работата на локалните самоуправи.

Фокус групи со претставниците на општинската администрација во локалните самоуправи во Тетовскиот регион. Вкупно беа одржани 6 фокус групи т.е. во секоја општина по една фокус група со вкупно 38 учесници. За потребите на фокус групите беше развиен посебен прашалник кој помогна во истражување на ставовите, искуствата и познавањето на обврските на администрацијата во однос на учеството на јавноста во работата на општината.

Истражувачките прашања

Општото прашање на кое истражувањето се обиде да даде одговор е: Дали локалните самоуправи од Тетовскиот регион ја вклучуваат јавноста во својата работа?

Неколку аспекти од работата на општината беа истражувани во рамките на истражувачкото прашање:

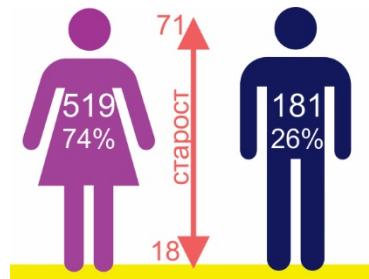
- Форми и алатки на информирање;
- Најчести проблеми за кои граѓаните се обраќаат до општината;
- Степен на познавање и употреба на законските можности за учество на граѓаните;
- Вклученоста во планирање на стратешки, оперативни или буџетски документи;
- Колку веруваат во корисноста од вклученоста на граѓаните.

Во однос на фокус групите истражувањето се обиде:

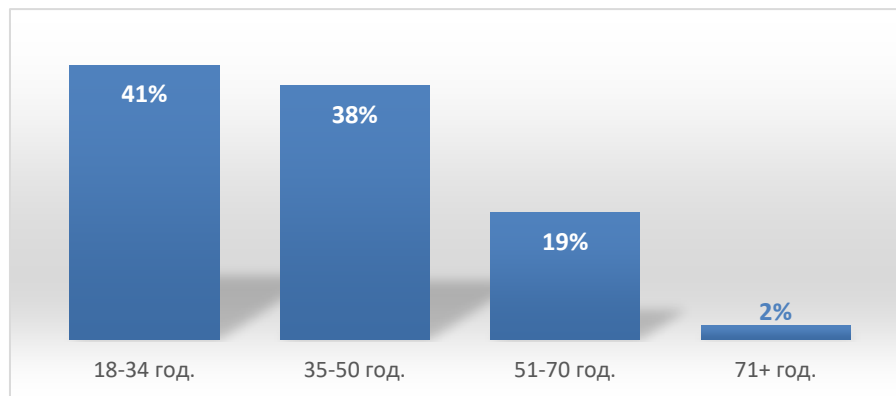
- Да го измери искуството на администрацијата во спроведување на различни форми на непосредно учество на граѓаните пропишани со закон;
- Да ги евидентира законските механизми преку кои се обезбедува учество на граѓаните;
- Да го измери учеството на јавноста кога се изготвуваат стратешките или оперативните документи на општината;
- Да се измери степенот на учество на јавноста во работата на комисиите на советот и степенот на вклученост на родовата перспектива;
- Да измери какви се и колку се функционални (доколку постојат) механизмите на општината за информирање на јавноста.

Демографија на примерокот

Податоците од Тетовскиот регион се базираат на примерок од 700 анкетирани од кои 519 или 74 % се жени а 181 т.е. 26 % се мажи.

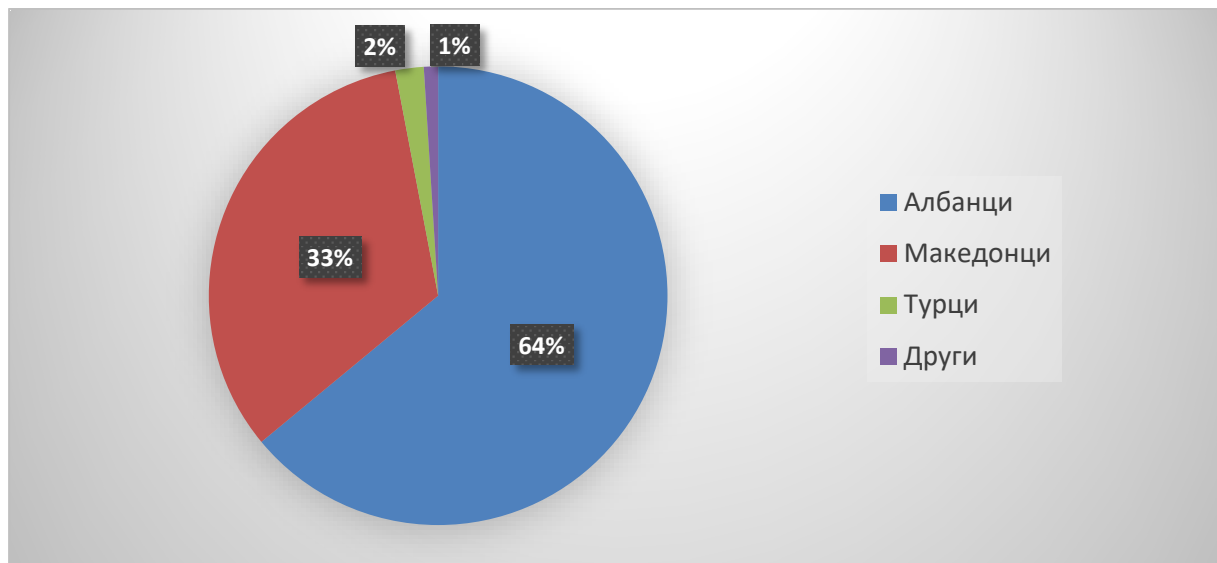

Возраста на испитаниците е од 18 до 71 години, каде 41 % се на возраст од 18 до 34 години, 269 или 38% се на возраст од 35 до 50 години, 134 или 19 % се на возраст од 51 до 70, а 2% од испитаниците имат 71 и повеќе години.

Возрасни групи

Од нив 450 или 64% се Албанци/ки, 228 или 33 % се Македонци/ки, а 2 % се Турци и 1% други.

Етничка припадност

Образовната структура на примерокот е следна: Со основно образование 166 или 24 %, 304 или 43% од испитаниците имаат завршено средно образование, 230 или 33% имаат завршено високо образование.

По однос на вработување испитаниците се изјасниле на следен начин:

Одговор	Број	%
Со полно работно време	260	37,1%
Со скратено работно време	34	4,9%
Невработен	110	15,7%
Домаќинка	146	20,9%
Студент, ученик	90	12,9%
Пензионер	43	6,1%
Друго	17	2,4%

Вработување на испитаници

Од табелата погоре најголем број на испитаници, односно 260 се изјасниле како вработени со полно работно време додека 110 се невработени. Прилично голем процент од 21% се домаќинки кои работат дома.

Во однос на фокус групите, вкупно беа вклучени 38 испитаници од 6 вклучени локални самоуправи.

Во фокус групите учествуваа претставници на секторот за образование, локален економски развој, односи со јавност, координатори за еднакви можности како и советниците од советот на општината.

Наоди од анкета

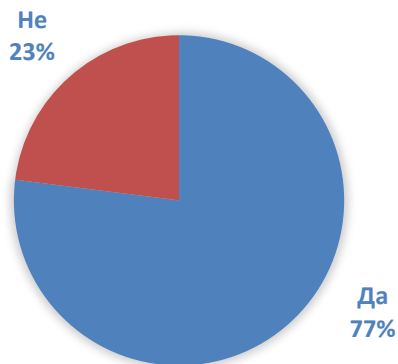
Основен предуслов за учество во процесите на локалното планирање и донесување на одлуките е жителите да знаат која е улогата, функцијата, одговорностите и задачите на локалната самоуправа. Честопати на жителите на општината не им је јасна поделбата на одговорностите помеѓу централната и локалната власт па оттука произлегуваат очекувањата од граѓаните за локалната власт кои се нереални бидејќи тие се надвор од одговорностите на локалната самоуправа.

Граѓаните кон општината

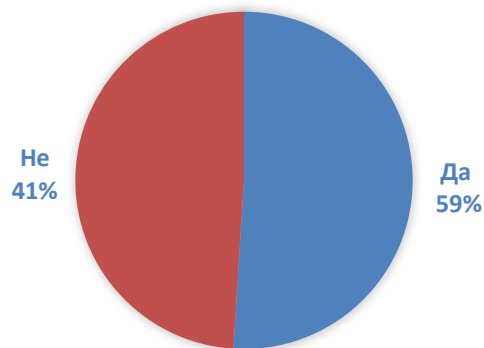
На прашањето дали знаете за што е одговорна општината 77% од испитаниците одговориле позитивно, додека нешто помалку од една третина не ги знаат ингеренциите на локалната власт. Овој процент е доста голем и тука спаѓаат жителите од руралните подрачја (111 испитаника), жени (132) млади од 18-34 години (72) со албанска етничка припадност (102).

На овој профил на жители општините треба да ги насочат активностите во доменот на односите со јавноста со цел нивна едукација и информирање а со тоа и подигнување на свеста и подготвеност за вклучување во работата на локалната самоуправа.

Дали знаете за што е одговорна општината ?

Дали се информирате за работата на општината?

Граѓаните/ките не се информираат за работата на локалната самоуправа (ЛСУ). 59% од испитаниците одговориле позитивно а 41% од одговорите се негативни поради незаинтересираност (31%), немаат потреба од таква информација (11%) или пак не се информирани затоа што општината не ги информира (11%). Од испитаниците кои се информираат најголем број (30%) до информациите стигнуваат преку разговори со пријатели, традиционалните медиуми како ТВ и радио (25%) и преку Фејсбук на општината (15%).

На кој начин се информирате за работата на општината?

Најчесто користени форми се Фејсбук, радио и телевизија затоа што се лесно достапни, а најмалку користени се весници затоа што не ги купуваат, додека кај постарите испитаници Фејсбук е најмалку користен затоа што не користат социјални медиуми.

Кога станува збор за директно обраќање на граѓаните до локалната самоуправа за конкретно барање и/или прашање 48% се изјасниле позитивно т.е се обратиле а 52% не се обратиле.

Деталната анализа укажува дека нема разлика по однос на ова прашање помеѓу урбаната и руралната популација но кога истото прашање ќе се спореди со род произлегува дека 55% од жените одговориле со НЕ а 55% од мажите одговориле со позитивен одговор т.е. се обраќаат до општината со конкретни прашања и барања.

Исто така лица со завршено основно образование одговориле со негативен одговор 64% за разлика од тие со средно и високо образование кои околу 51% се обраќаат до општината.

Место на живеење	Да	%	Не	%
Урбана средина	100	48%	110	52%
Рурална средина	234	48%	256	52%
Род	Да	%	Не	%
Женски	234	45%	285	55%
Машки	100	55%	81	45%
Ниво на образование	Да	%	Не	%
Основно образование	60	36%	106	64%
Средно образование	157	52%	147	48%
Високо образование	117	51%	113	49%

Дали сте се обратиле некогаш до општината?

За жал голем дел од испитаниците немаат доверба во постоечките механизми за вклучување на граѓаните и дека преку нив може да се постигне некоја промена на подобро. Од тие што сепак веруваат во вклученоста, укажуваат дека таа треба да биде поголема.

Исто така, и не помалку битно, во ретки случаи кога се вклучени, се бара еднаквост и рамноправност во уважување на нивниот глас, без разлика на социјалниот статус.

Ова значи дека локалните самоуправи не се доволно отворени за најранливите групи на граѓани и граѓанки а кои поради ранливиот статус претпоставуваме дека имаат најголема потреба за поддршка токму од општината.

Овие категории на граѓани и проблемите со кои се соочуваат а во доменот на локалната самоуправа, ги оставаат нерешени или бараат алтернативни начини за нивно решавање преку искористување на својот социјален капитал (пријатели и познаници) или поддршка од семејството.

Одговор	366	100%
Не сум имал некој проблем/потреба досега	115	31,4%
Сами/На свој начин	95	26,0%
Никако/не ги решавам/не знам	76	20,8%
Други го решаваат семејство/пријатели	41	11,2%
Со семејни/пријателски врски	13	3,6%
На други начини	20	5,5%
Со обраќање до месната заедница	3	0,8%
Ги прашувам граѓаните	3	0,8%

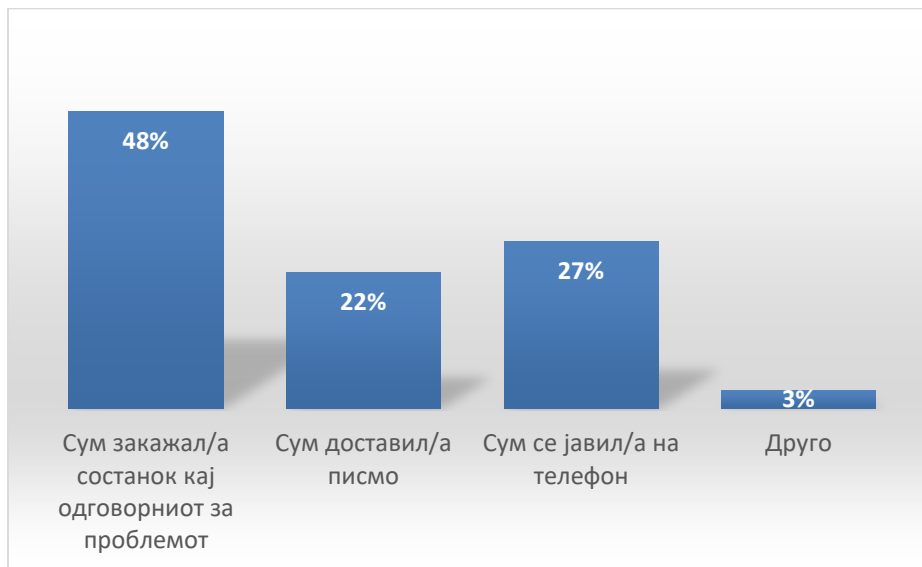
Како ги решавате проблемите?

Граѓаните кои сепак се обраќаат до општината во најголем дел **(32%)** тоа го прават за **комунални услуги** а во помала мера за прашања поврзани со **урбанизам (27%)** и **животна средина (14%)**.

Одговор	Број	%
Урбанизам	91	27,2%
Животна средина	49	14,7%
Економски развој	14	4,2%
Комунални услуги	107	32,0%
<i>снабдување со вода (водовод)</i>	32	29,9%
<i>одвод на отпадна вода (канализација)</i>	15	14,0%
<i>собирање и депонирање на отпад</i>	13	12,1%
<i>јавен превоз</i>	8	7,5%
<i>јавна чистота</i>	14	13,1%
<i>паркови и зеленило</i>	1	0,9%
<i>јавно осветлување</i>	17	15,9%
<i>простор за паркирање</i>	7	6,5%
Култура	8	2,4%
Спорт и рекреација	4	1,2%
Социјална заштита и заштита на деца	6	1,8%
Образование	23	6,9%
Здравствена заштита	14	4,2%
Барање поддршка за штети од природни непогоди	7	2,1%
Друго	11	3,3%
<i>барање работа</i>	10	90,9%
<i>узурпирање јавни површини</i>	1	9,1%

За каков проблем сте се обратиле до општината?

Интересно е да се анализира и начинот на обраќање и комуникација на граѓаните до локалната самоуправа.

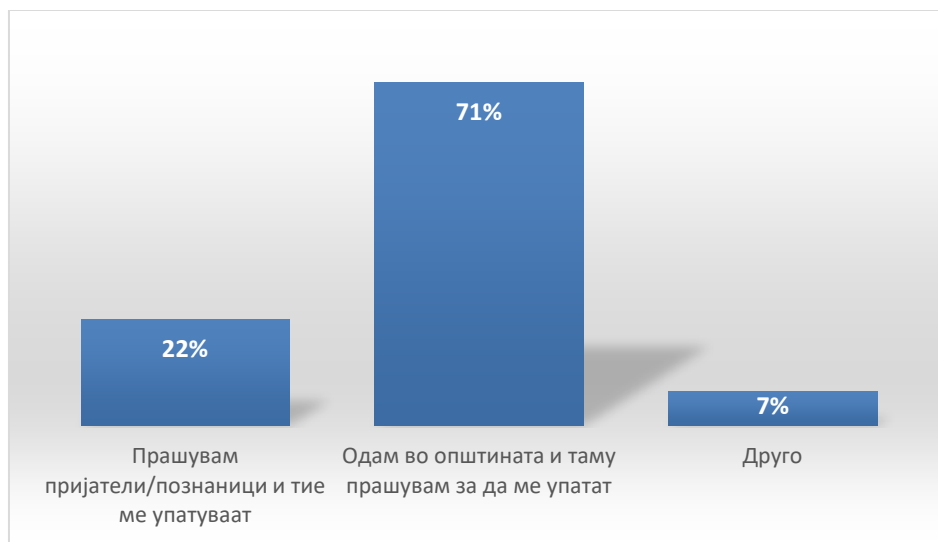
Начинот на обраќање и комуникација на граѓаните до локалната самоуправа

Се гледа дека усменото обраќање се користи во многу поголема мера, преку состаноци и по телефон, отколку обраќање преку писмо/писмен документ. Иако усмената комуникација е поефикасна и директна, истражувањата⁴ покажуваат дека таа не се препорачува кога станува збор за администрација или во најмала мера, усмената комуникација треба да биде пропратена и со писмено обраќање. Писмената комуникација овозможува да се бара повратна реакција а со тоа и отчетност и одговорност од страна на службите во администрацијата.

⁴ www.referenceforbusiness.com/small/Sm-Z/Written-Communication.html

За жал, праксата во Македонија потврдува дека и покрај писмена и усмена комуникација, општинската администрација не е ефикасна ниту ефективна⁵ па оттука, за да има повратна информација и реакција на барањата на граѓаните, без разлика во каква форма се барани, треба да има политичка волја. Само на таков начин би се поттикнале реформи во вредносниот систем на администрацијата на која во центар на вниманието би бил граѓанинот.

За да се стигне до одговорниот службеник за одредено барање граѓаните треба да вложат дополнителни напори за да го лоцираат кој е и каде е административецот така што прашуваат по пријатели или одат во самата општина и прашуваат таму за да ги упатат.

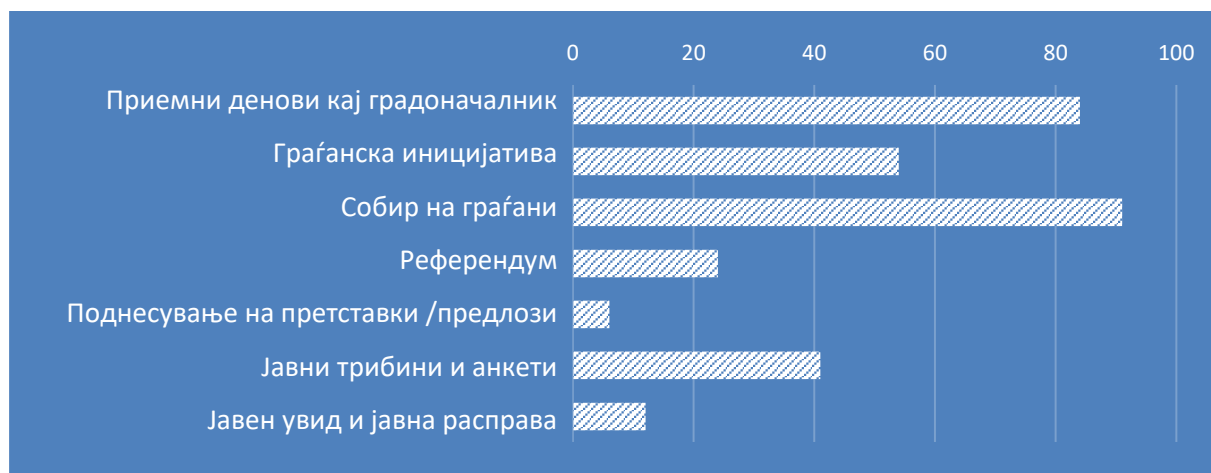
Како знаете кај кого треба да се обратите?

⁵www.researchgate.net/publication/304065654_An_Overview_of_the_Reformed_Local_Government_in_Macedonia

Од ова произлегува дека во општината нема информација која е лесно достапна за граѓаните а која укажува каде и кај кого треба да се обратат граѓаните. За да се укаже на проблемот и да се побара помош, граѓаните треба да губат дополнително време а притоа веројатноста дека проблемот ќе биде решен е мала.

Општината кон граѓаните

Кога станува збор за активностите кои ги спроведува локалната самоуправа во однос на вклучување на граѓаните состојбите се следни:

Дали сте учествувале некогаш на некоја од формите на граѓанско учество?

Најголем процент на граѓани биле вклучени така што побарале состанок со преседателот/ката на општината во денот определен за прием или преку состанок со граѓаните.

Прво што треба да се напомене е дека и двете форми не ја обврзуваат општината или градоначалникот/чката како да постапат. Важна компонента на управувањето со локалната самоуправа е планирање како на развојни документи така и на годишни и периодични буџети.

Од добиените одговори произлегува дека локалните самоуправи, предмет на оваа анализа многу малку ги вклучуваат граѓаните во процесот на планирање иако законската рамка ги обврзува тоа да го прават на редовна основа.

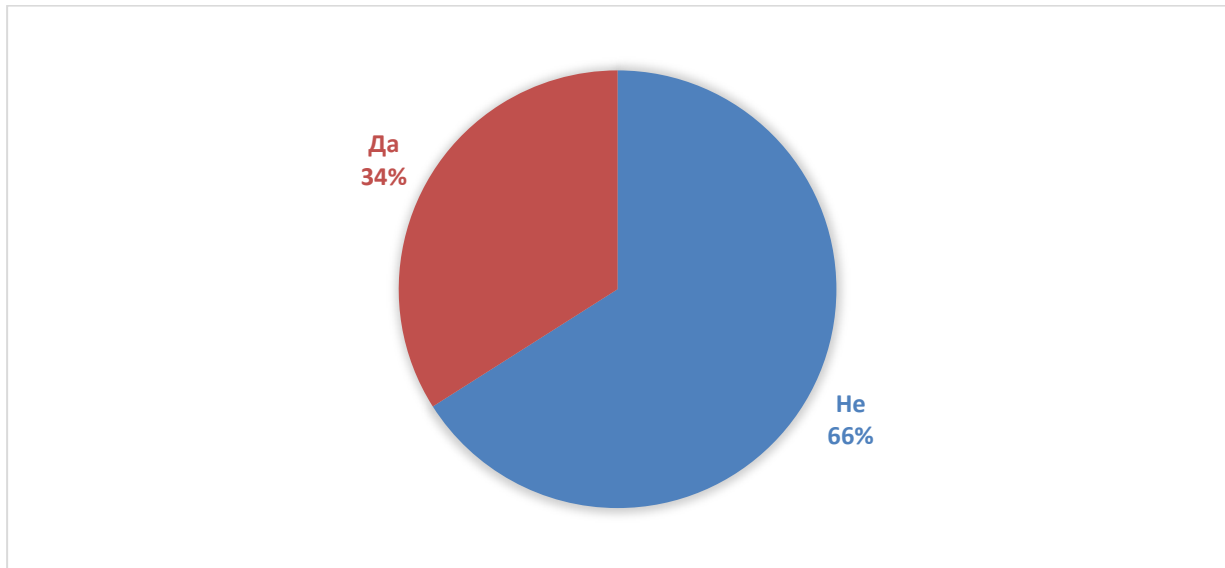
Само 90 испитаници (од вкупно 700) имале можност да учествуваат во некој процес на локално планирање и тоа најмногу во донесување на урбанистички планови и годишна програма за работа.

Дали некогаш сте учествувале во подготовка на некој документ на општината?

Но како што и беше претходно напоменато, граѓаните не веруваат дека нивното учество ќе допринесе за подобрување на работата на општината и подигнување на квалитетот на испорачување на услугите за кои е одговорна локалната самоуправа.

Така што на прашањето дали веруваат дека нивното учество ги подобрило нештата дури 66% одговориле негативно наспроти 34% кои одговориле позитивно.

Дали мислите дека вашето учество направило промена и ги подобрило работите?

Една година по локалните избори⁶ најголем процент од граѓаните во општините на Тетовскиот регион се донекаде задоволни (43%) а (31%) се незадоволни.

Одговор:	Број	%
Многу задоволен/на	44	6,3%
Задоволен/на	137	19,6%
Донекаде сум задоволен/на	301	43,0%
Воопшто не сум задоволен/на	218	31,1%

Колку сте задоволни од работата на општината односно услугите кои ги дава ЈСУ?

Сепак, без разлика на незадоволството, граѓаните сметаат дека, доколку има политичка волја и посветеност работата на локалната администрација би можела значително да се подобри преку подобра информираност и унапредена соработка/вклучување на граѓаните.

Дури 60% од испитаниците веруваат во таа можност што е огромен потенцијал и солидна појдовна точка за подобрување на нештата имајќи ја во предвид претходно искажаната недоверба и песимизам.

Одговор:	Број	%
Да	424	60,6%
Не	276	39,4%

Дали мислите дека работата на општината и услугите кои ги дава,
можат да се подобрат со поголемо вклучување на граѓаните?

⁶ Локалните избори за градоначалници и советот на општината се одржани во октомври 2017.

Во оваа можност најмногу верува руралното население (64%), жени (62%), жители со албанска етничка припадност (62%) и тие со високо образование (64%).

Место на живеење	Да	%	Не	%
Урбана средина	109	52%	101	48%
Рурална средина	315	64%	175	36%
Род	Да	%	Не	%
Женски	321	62%	198	38%
Машки	103	57%	78	43%
Возраст	Да	%	Не	%
18-34	183	64%	105	36%
35-50	160	59%	109	41%
51-70	75	56%	59	44%
71+	5	56%	4	44%
Националност	Да	%	Не	%
Македонска	132	58%	96	42%
Албанска	277	62%	173	38%
Српска	1	33%	2	66%
Турска	10	63%	6	37%
Ромска	2	100%	0	0%
Влашка	0	0%	0	0%
Друго	1	100%	0	0%
Ниво на образование	Да	%	Не	%
Основно образование	95	57%	71	43%
Средно образование	182	60%	122	40%
Високо образование	147	64%	83	36%

Наоди од фокус групи

Форми за непосредно учество на граѓаните

Кога станува збор за искуството и праксата на локалните самоуправи во Тетовскиот регион за организирање и спроведување на форми за непосредно учество на граѓаните пропишани со Законот за локална самоуправа⁷ од податоците прикажани табеларно подолу може да се заклучи дека општинската администрација има минимално искуство и пракса за спроведување на пропишаните форми.

Дури и таму каде се спроведуваат, од споделените информации, може да се заклучи дека општината нема изготвено ниту објавено потребни обрасци кои би можеле да се користат за спроведување на горенаведените форми на непосредно учество на граѓаните.

⁷ Граѓанска иницијатива, референдум, собир на граѓани, предлози и претставки, трибини и анкети, јавна расправа и јавен увид, буџетски форум

На пример иако општина Тетово тврди дека има организирано предлози и претставки, на прашањето дали има подготвено и објавено образец за предлози и претставки нема дадено позитивен одговор.

<u>Вклученост на јавноста во изготвување на</u>	Боговиње	Брвеница	Јегуновце	Теоарце	Тетово	Желино
Граѓанска иницијатива						
Референдум						
Собир на граѓани						
Предлози и претставки						
Трибини и анкети						
Јавна расправа и јавен увид						
Буџетски форум						

Постоечки механизми за интеракција со граѓаните

По однос на механизмите за интеракција со граѓаните состојбите се следни:

<u>Вклученост на јавноста во изготвување на</u>	Боговиње	Брвеница	Јегуновце	Теарце	Тетово	Желино
Приемни денови кај Градоначалник	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Координатор за урбани/месни заедници (У/МЗ)	😊	😊	😊	😞	😊	😞
Објавени контакти на преседатели на УМЗ	😞	😊	😞	😞	😞	😞
Центар за информирање на граѓаните	😊	😞	😞	😊	😊	😊
Објавена информација за седница на Советот	😊	😊	?	😞	?	😞

Претставените информации од фокус групите укажуваат дека општините се поотворени за интеракција со граѓаните во овој дел. Додека сите градоначалници имаат денови за прием на граѓаните, во општина Јегуновце и општина Теарце е наведено дека градоначалникот ги прима граѓаните секој ден. Од една страна тоа е добро бидејќи на тој начин се остварува директен контакт градоначалник-граѓанин, но од друга страна ваков начин на работа може да биде перцепиран, од страна на граѓаните, дека не е доволно да се обратиш само до администрацијата туку дека за сите предизвици се вклучува градоначалникот.

На ваков начин сета моќ се насочува кон една позиција наместо на администрацијата која е задолжена за тие работи.

Интересно е да се укаже и на фактот што и покрај законската обврска седниците на советот да бидат јавни, четири општини не го објавуваат дневниот ред на седницата на советот или пак информацијата кога седницата ќе се одржи.

Учество на јавноста во изготвување на стратешки и оперативни документи

Кога станува збор за учеството на јавноста во изготвување на стратешки и оперативни документи на општината состојбите се следни:

Вклученост на јавноста во изготвување на	Боговиње	Брвеница	Јегуновце	Теарце	Тетово	Желино
Стратегија	☹️	😊	?	☹️	😊	😊
Годишна програма за работа	?	☹️	?	☹️	☹️	☹️
Годишен буџет	😊	😊	?	😊	?	😊
Урбанистички планови	😊	😊	?	😊	?	😊
Локален еколошки акционен план	☹️	☹️	?	☹️	?	😊
Акционен план за локален економски развој	☹️	☹️	?	☹️	?	☹️

Дискусиите од фокус групите укажуваат дека учеството на јавноста најмногу се случува при изготвување на годишните буџети како и при донесување или промена на урбанистичките планови. Во помала мерка тоа се случува при изготвување на развојни стратегии на општината а најмалку при изготвување на локалниот еколошки план.

Исто така може да се забележи дека општинската администрација не е запознаена со нужноста а и законската обврска за вклучување на јавноста во изготвување на стратешки и оперативни документи на локалната самоуправа. На пример, претставниците од локалната самоуправа на општина Јегуновце не знаеја да споделат дали јавноста била вклучена или не. Уште позагрижувачки факт е дека локалната самоуправа на општина Тетово, како најголема и најбројна во Тетовскиот регион, не знаеше да одговори на 4 од вкупно 6 основи за вклучување на јавноста во изготвување на стратешките и оперативните документи.

Оттука произлегува дека информирање и едукација се итекако потребни како за администрацијата така и за нивното раководство. Едукација треба да е за зајакнување на свеста и капацитетите за создавање на услови како и за вклучување на јавноста во работата на општината.

Вклучување на јавноста преку комисиите на советот и координаторите

Комисиите на советот на општината преку избраните советници претставуваат посреден механизам за вклучување на јавноста. Иако во голема мерка во комисиите членуваат исклучиво советниците, во некои од комисиите членуваат и претставници на граѓанскиот сектор.

Не помалку битен механизам за вклучување на јавноста се и координаторите во рамките на општинската администрација. Посебно место имаат координаторот за еднакви можности како и координаторот/именувано лице за соработка со цивилното општество.

Состојбите за овие механизам се следни:

<u>Комисии на советот на општината</u>	Боговиње	Брвеница	Јегуновце	Теарце	Тетово	Желино
Именуван Координатор за еднакви можности	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Именуван координатор за соработка со цивилното општество	😞	😞	😊	😞	?	😊
Комисија за еднакви можности	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Комисија за односи меѓу заедниците	?	😞	😊	😊	😊	😊
Совет за заштита на потрошувачи	😊	😞	?	?	?	😞

Може да се констатира дека состојбите во однос на овој механизам за вклучување на јавноста се нешто подобри од претходните но исто така треба да се има во предвид дека локалните самоуправи имаат законска обврска за именување и функционирање на горенаведените механизми (со исклучок на координаторот за соработка со цивилното општество).

Вклученост на родовата перспектива во соработката и интеракцијата со граѓаните

Кога станува збор за вклученоста на родовата перспектива во соработката и интеракцијата со граѓаните во работата на локалната самоуправа, како што се гледа погоре, сите општини имаат именувано координатор за еднакви можности како и комисија за еднакви можности.

Од друга страна пак, ниту една општина нема пишан документ во форма на упатство или пак препорака за вклучување на двата рода во настаните или некои други форми на вклучување на граѓаните.

Исто така при организирање на состаноците со месните заедници, како една од најкористените и непосредни форми на вклучување на јавноста, на состаноците учествува пред се машката популација поради тоа што општините не прават дополнителни настани да ги поканат и жените или пак да организираат состанок на места што се повеќе посетени од страна на жените.

Начини за информирање на граѓаните

Во рамките на дискусијата во фокус групите беа разгледани и начините кои ги користи локалната самоуправа за информирање на граѓаните. Во потесна смисла на зборот, информирање не подразбира и вклучување на граѓаните.

Од друга страна може да се претпостави дека информирањето претставува предуслов за вклучување, па оттука и го претставуваме и овој механизам.

Анализираните општини ги користат следните алатки и канали за информирање на граѓаните:

Начини на информирање	Боговиње	Брвеница	Јегуновце	Теарце	Тетово	Желино
Гласоговорник/чка на општината						
Огласна табла на општината						
Интернет страна на општината						
Службен весник на општината						
Општински информатор						
Центар за информирање на граѓаните						
Фејсбук профил на општината						
Фејсбук профил на градоначалничка/кот						

Од горенаведеното може да се заклучи дека општините користат различни алатки за информирање на граѓаните во врска со активностите кои ги превземаат или пак за надлежностите кои ги спроведуваат.

Доколку се споредат податоците од страна на граѓаните на каков начин тие се информираат со алатките кои локалната самоуправа ги користи за да ги информира граѓаните може да се види дека социјалните мрежи т.е. фејсбук е алатка која сите општини ја користат а исто така голем број од граѓаните ја следат.

Ова особено се однесува за помладите граѓани. За разлика од нив, повозрасните граѓани најмногу ги користат традиционалните средства за информирање како што се радио и телевизија и со ова претпоставуваме дека информациите кои ги споделува општината не стигнуваат до овие граѓани.

Клучни препораки

Постоечките механизми за непосредно вклучување на граѓаните во локалната самоуправа, така како што се предвидени во законот за локална самоуправа не се искористени поради многу причини од кои најважни се следниве:

- ✓ Механизмите не се доволно јасни така како што се препишани во законот за локална самоуправа, како за граѓаните така и за администрацијата на локалната самоуправа;
- ✓ Администрацијата на локалната самоуправа не направила дополнителен напор за да ја олесни примената на пропишаните механизми од страна на граѓаните така што би развила дополнителни упатства со јасни насоки и чекори како тие механизми полесно да се користат;
- ✓ За да се покренат некои од наведените механизми (граѓански иницијативи, референдум, собири на граѓани) потребни се човечки и финансиски ресурси кои не секогаш се на располагање од страна на граѓаните.

За да се надминат горенаведените предизвици се препорачува:

- ✓ Јакнење на капацитетите на општинската администрација и нивно освестување за корисноста на организирање на горенаведените форми на непосредно учество на граѓаните во работата на општината;
- ✓ Администрацијата да изготви подетални упатства и обрасци кои граѓаните би можеле да ги искористат во случај на организирање на горенаведените форми на учество;
- ✓ Граѓаните да имаат лесен и достапен пристап до потребните информации и податоци со цел ефикасна и ефективна примена на формите за непосредно учество.

Граѓаните не се информираат за работата на локалната самоуправа и затоа општината треба да изнајде иновативни начини за пласирање на информациите како и интерактивни канали на комуникација. За поздрав е се поизразеното користење на социјалните мрежи како што е фејсбук, но тој канал за комуникација треба да се надополни и со други начини кои би биле насочени кон повозрасната популација која не користи социјални мрежи или пак не може/нема време да ги користи истите.

Со оглед на тоа дека голем број на граѓани се информираат преку традиционалните медиуми (ТВ, радио) општината би можела да ја зајакне соработката со локалните ТВ куќи или радио станици.

Во своите лимитирани напори за вклучување на јавноста, локалната самоуправа треба да направи дополнителни напори (на веќе постоечките) за вклучување и на ранливи категории на граѓани. Тие имаат висок степен на недоверба кон локалната самоуправа но од друга страна тие имаат и најголема потреба од поддршка на локалната самоуправа за остварување на одредени права или користење на испорачаните услуги.

Граѓаните како и општинската администрација треба да инсистираат на формална/писмена комуникација покрај постоечката пракса на усмена комуникација и интеракција. Писмената комуникација овозможува да се бара повратна реакција а со тоа и отчетност и одговорност од страна на службите во администрацијата.

Општините треба да ги зголемат постоечките напори за транспарентност и отчетност од една страна а граѓаните да инсистираат на навремена, лесно пристапна и лесно достапна информација за сите аспекти на работа на општината како по однос на тоа кој е одговорен за конкретните прашања (кому може да се обратат) така и по однос на стратешките, оперативните и финансиските документи.

Локалните самоуправи не прават дополнителни напори за подеднакво вклучување на мажите и жените во работата на општината како и во активностите кои се спроведуваат за советување или информирање на граѓаните.

Покрај именување на координаторот за еднакви можности и функционирање на комисијата за еднакви можности при Советот, друг начин на воведување на родовата перспектива во останатите форми на вклучување не постои. Се препорачува раководството и администрацијата да ја вметнат родовата перспектива во сите форми на вклучување на граѓаните.

Нешто малку повеќе од една година по локалните избори, голем дел од граѓаните се незадоволни од работата на локалната самоуправа но дури 60% веруваат дека работите може да се подобрат. Локалните власти би требало да го искористат овој момент и да направат потребен пресврт кон подобро за останатите 3 години од својот мандат.

Прилози-Корисни информации

ОПШТИНА БРВЕНИЦА

Градоначалник	Енвер Пајазити
Веб страна на општината	www.brvenica.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Четврток
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Наташа Стојческа
Претседател на Советот на општината	Мицко Костадиноски
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Зимбиле Демири, Наташа Стојческа
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Сауди Зенуни
ФБ страна на општината	Нема
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/EnverPajazitiPerKryetar
Координатор за еднакви можности	Наташа Стојческа
Координатор за соработка со цивилното општество	Нема

ОПШТИНА БОГОВИЊЕ

Градоначалник	Албон Џемаили
Веб страна на општината	komunabogovine.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Петок
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Нехат Алиу Бесир Мифтари
Претседател на Советот на општината	Јетмире Рамадани
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Хиријете Куртиши
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Шпенд Таири
ФБ страна на општината	www.facebook.com/pages/Bogovinje-Municipality/207282165981886
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/albonxhemaili.mk/
Координатор за еднакви можности	Икмет Селмани
Координатор за соработка со цивилното општество	Нема

ОПШТИНА ЈЕГУНОВЦЕ

Градоначалник	Дарко Блажески
Веб страна на општината	opstinajegunovce.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Секој ден
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Војкан Антоски
Претседател на Советот на општината	Орхан Сабрии
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Милева Младеновска
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Стојанче Антовски
ФБ страна на општината	www.facebook.com/opstina.jegunovce
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/zivotvojegunovce
Координатор за еднакви можности	Милева Младеноска
Координатор за соработка со цивилното општество	Војкан Антоски

ОПШТИНА ТЕАРЦЕ

Градоначалник	Исен Асани
Веб страна на општината	www.Tearce.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Секој ден
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Мерита Елмази
Претседател на Советот на општината	Фецри Сељмани
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Гајур Салихи Мерита Елмази
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Фиторе Вејсељи
ФБ страна на општината	www.facebook.com/Komuna-e-Tearc%C3%ABs-506113712762025/
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/isen.asani
Координатор за еднакви можности	Мерита Елмази
Координатор за соработка со цивилното општество	Фатмире Аљи

ОПШТИНА ТЕТОВО

Градоначалник	Теута Арифи
Веб страна на општината	www.tetova.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Четврток
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Фљора Идризи
Претседател на Советот на општината	Бежим Мемети
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Емин Исљами
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Арменд Фазлиу
ФБ страна на општината	www.facebook.com/komunaofficial/
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/teutaarifiofficial/
Координатор за еднакви можности	Радмила Анѓелковска
Координатор за соработка со цивилното општество	Зана Адеми

ОПШТИНА ЖЕЛИНО

Градоначалник	Блерим Сејдиу
Веб страна на општината	www.zhelina.gov.mk
Приемни денови на градоначалникот	Четврток
Потреба од претходно закажување	Да
Одговорно лице за комуникација со урбаните и месните заедници	Мефаил Османи
Претседател на Советот на општината	Лиридон Усеини
Контакт лице за закажување на присуство на седниците на советот на општината	Агрон Лимани Тел: 071 921 708
Одговорно лице за центарот за информирање на граѓаните	Шабан Лимани
ФБ страна на општината	www.facebook.com/Komuna-E-Zhelin%C3%ABs-124461217576912/
ФБ страна на градоначалникот	www.facebook.com/Zhelina.Municipality/
Координатор за еднакви можности	Замира Зејнулаи
Координатор за соработка со цивилното општество	Шабан Лимани

АНКЕТЕН ПРАШАЛНИК ЗА ГРАЃАНИТЕ НА ОПШТИНИТЕ ВО ТЕТОВСКИОТ РЕГИОН

Претставување

Претстави се на следниов начин: “Добро утро/ден/ вечер, се викам _____ и работам за „Женски Форум“ граѓанско здружение кое се залага за подигнување на свеста на жените, за нивна независност, јакнење на самодовербата и за интегрирање на жените во општеството. Во моментот спроведуваме истражување за учеството на граѓаните со посебен осврт на жените во процесите на донесување одлуки во општинитена Тетовскиот регион (Тетово, Јегуновце, Теарце, Боговиње, Брвеница и Желино). Одговорите за истражувањето се строго доверливи во согласност со истражувачките стандарди.

А. ОПШТИ ПОДАТОЦИ

1. Место на живеење _____

2. Општина: _____

Б. ДЕМОГРАФИЈА

3. Пол а) Женски б) Машки

4. Возраст _____ години

5. Етничка припадност (САМО ЕДЕН ОДГОВОР)

а) Македонска б) Албанска в) Српска г) Турска д) Ромска е) Влашка ж) Друго

6. Образование (САМО ЕДЕН ОДГОВОР)

а) Основно б) Средно насочено/ гимназија в) Високо, магистратура, докторат

7. Работен статус (САМО ЕДЕН ОДГОВОР)

а) Вработен со полно работно време б) Вработен со скратено работно време
в) Невработен, технолошки вишок, стечаен работник г) Домаќинка
д) Студент, ученик е) Пензионер
е) Друго, (запиши) _____

8. Просечни семејни месечни приходи во домаќинството (САМО ЕДЕН ОДГОВОР)

а) Помалку од 3.000 денари б) 3.001 - 6.000 денари в) 6.001 - 9.000 денари
г) 9.001 - 12.000 денари д) 12.001 - 15.000 денари е) 15.001 - 18.000 денари
ж) 18.001 - 21.000 денари з) 21.001 - 24.000 денари и) 24.001 - 27.000 денари
к) 27.001 - 30.000 денари л) 30.001 - 45.000 денари м) 45.001+
к) Одбива да одговори

В. ИНТЕРАКЦИЈА СО ОПШТИНАТА

9. Дали знаете каде се наоѓа зградата на општината (каде работи општинската администрација)?

- а) Да б) Не

10. Дали знаете за кои прашања е одговорна Локалната самоуправа?

- а) Да б) Не

11. Дали се информирате за работата на општината?

- а) Да б) Не

11.1 Доколку не, зошто не се информирате? Опишете _____

11.2 Доколку да, на каков начин доаѓате до информации? (означете ги сите кои сте ги користеле)

а) Од разговори со пријатели/ки, познаници, роднини	б) Од средства за јавно информирање (радио и телевизија)
в) Од весници (национални, локални)	г) Од информации поставени на огласна табла на општината
д) Од интернет страната на општината	ѓ) Сум учествувал/а на седница на советот на општината
е) Од службен весник на општината	ж) Од општински информатор
и) Од центар за информирање на граѓаните	з) Од фејсбук профил на општината
к) Од фејсбук профил на градоначалничка/кот	л) Друго (опишете)

11.3 Која од горенаведените форми најмногу ја користите? Зошто? _____

11.4 Која од горенаведените форми најмалку ја користите? Зошто? _____

12. Дали некогаш сте се обратиле за некое прашање/проблем до општината?

- а) Да б) Не

12.1 Доколку не, како ги решавате проблемите (во надлежност на локалната самоуправа)?

Опишете _____

12.2 Доколку да, за која област?

а) Урбанизам	б) Животна средина	в) Економски развој
г) Комунални дејности		
1. снабдување со вода (водовод)	2. одвод на отпадна вода (канализација)	3. собирање и депонирање на отпад
4. јавен превоз	5. јавна чистота	6. паркови и зеленило
7. јавно осветлување	7. простор за паркирање	
д) Култура	ѓ) Спорт и рекреација	е) Социјална заштита и заштита на деца
ж) Образование	з) Здравствена заштита	с) Барање поддршка за штетите од природни непогоди
и) Друго (опишете) _____		

13. На каков начин сте се обратиле до општината?

- а) Сум закажал/а состанок до одговорно лице (за мојот проблем/прашање) б) Сум поднела писмо
в) Сум се јавила по телефон г) Друго (опишете)

14. Како знаете на кого да се обратите?

- а) Прашувам пријатели/познаници и тие ме упатуваат б) Одам во општината и таму прашувам за да ме упатат
в) Друго (опишете)

15. Дали некогаш сте учествувале во некоја од следните форми на граѓанско учество? (се заокружуваат сите на кои има учество)

- а) Приемни денови кај градоначаникот/чка б) Граѓанска иницијатива в) Собирање на граѓани
г) Референдум д) Поднесување на представки/предлози г) Јавни трибини и анкети
е) Јавен Увид и Јавна расправа

16. Дали некогаш сте учествувале (преку учество на јавна расправа, коментари, итн) во изготвување на некој од документите на општината?

- а) Стратегија/Стратешки план на општината б) Годишна Програма
в) Годишен буџет г) Урбанистички планови
д) Локални еколошки акционен план г) Акционен план за локални економски развој
е) Акционен план за еднакви можности ж) Друго (опишете) _____

17. Дали сметате дека вашето учество направило разлика и ги подобрило нештата?

- а) Да б) Не

17.1 Доколку да, објаснете како _____

17.2 Доколку не, што треба да се промени? _____

18. Колку сте задоволни од работата на општината т.е. услугите кои локалната самоуправа ги дава на граѓаните?

- а) Многу сум задоволен/на б) Задоволен/на
в) До некаде сум задоволен/на г) Не сум задоволен/на

19. Дали сметате дека работата на општината и услугите кои ги дава може да се подобрат преку поголема вклученост на граѓаните? а) Да б) Не

19.1 Доколку да, што треба да направи општината за да се зголеми учество на граѓаните во работата на општината?
Објаснете: _____

20. Дали имате нешто да додадете, а не сме ве прашале? _____

Ви благодариме за вашето време и за учеството!

ПРАШАЛНИК ЗА ФОКУС ГРУПИ СО ПРЕТСТАВНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНИТЕ САМОУПРАВИ

Претставување:

“Добар ден, се викам _____ и работам за „Женски Форум“ граѓанско здружение кое се залага за подигнување на свеста на жените, за нивна независност, јакнење на самодовербата и за интегрирање на жените во општеството. Во моментот спроведуваме истражување за учеството на граѓаните со посебен осврт на жените во процесите на донесување одлуки во општините на Тетовскиот регион (Тетово, Јегуновце, Теарце, Боговиње, Брвеница и Желино). Ова истражување се спроведува во рамки на грантот “Подобрување на гласот на граѓаните, посебно гласот на жените во процесите на донесување одлуки на локално ниво” поддржан од Проектот на УСАИД за граѓанско учество.

Ви благодарам за вашето присуство на овој состанок кој има за цел да истражи на каков начин граѓаните учествуваат и допринесуваат во донесувањето на одлуките на општината како и услугите за кои што таа е одговорна да ги испорачува.

А. Форми на непосредно учество на граѓаните

1. Дали во вашата општина се има покренато граѓанска иницијатива пред Советот на општината во последните 3 години (2016, 2017 и 2018)?
 - Кој е претседател на Советот на општината?
 - Кои се негови/нејзини контакт информации?
 - Кој од општинската администрација е одговорен за работа на Советот (контакти)?
2. Дали во последните три години Советот на општината или Градоначалникот/чката има свикано собир на граѓани?
 - Доколку да, за кои прашања?
 - Кој е одговорен од општинската администрација за организирање на собирот?
 - Каде била поставена/објавена информација за собирот?
3. Дали општината, во последните три години (2018, '17, '16) има организирано референдум?
 - Доколку да, за кое прашање?
 - Кој е одговорен од општинската администрација за организирање на референдумот?
 - Кои се контактите на општинската изборна комисија (претседател и секретар)?
 - Каде била поставена/објавена информација за референдумот?
4. Колку претставки и предлози во последните три години имат доставено граѓани во вашата општина?
 - Дали општината има дефинирано образец за поднесување на предлог и претставка?
 - Доколку да, дали образецот е објавен во службен весник на општината и/или на интернет страната на општината?
 - Дали може да ни дадете број на службен весник или линк од интернет страна?
5. Дали општината во последните три години има организирано јавни трибини и /или анкети?
 - Доколку да, на кои теми?
 - Каде била објавена информација /покана?

- Кој бил/ е одговорно лице од страна на општинската администрација?
6. Опишете го начинот на кој општината организира јавна расправа и јавен увид?
-Каде се објавува информацијата (наведете точна локација/адреса/линк, итн)?
-За кои теми/документи се организирани јавни расправи и јавни увиди
7. Дали во вашата општина се организира буџетски форум?
-Каде ги објавувате информациите ?
-Кој е одговорен за покана на учесниците?

Б. Механизми за учество на граѓаните

1. Дали Градоначалникот/чката има приемни денови?
-Кои денови се приемни?
-Каде се објавени?
-Дали има потреба од претходна најава/закажување?
2. Дали во општина има назначено одговорно лице које е задолжено да координира и комуницира со Урбаните и месните заедници?
-Доколку да, наведете ги контактите на одговорното лице?
-Дали општината ги има објавено контактите на претседателите на урбаните и месните заедници ?
-Доколку да, посочете каде (број на службен весник или/и линк до интернет страница на општината)?
3. Дали во вашата општина имате центар за информирање на граѓани?
-Доколку да, кој е одговорно лице?
-Наведете ги контактите на центарот?
4. Седниците на Советот на општината се јавни. Каде објавувате информации и дневен ред за седницата?
-Дали граѓаните треба претходно да се најаваат за да присуствуваат?
-Доколку треба , кој е контакт лице (име презиме и телефон/е-маил)?

В. Учество на јавноста во изготвување на документите на општината

1. Дали општината има развојна стратегија/ стратешки план на општината?
-Дали јавноста беше вклучена во изготвување и на каков начин?
-Каде е објавена стратегијата?
2. Дали јавноста беше вклучена во изготвувањена на годишната програма за работа?
-На каков начин? Каде е објавен документот?
3. Дали јавноста беше вклучена во изготвување на годишниот буџет?
-На каков начин? Каде е објавен документот?
4. Дали јавноста беше вклучена во изготвување/ревидирање на урбанистички планови?
-На каков начин? Каде е објавен документот?
5. Дали јавноста беше вклучена во изготвување на локален еколошки акционен план?
-На каков начин? Каде е објавен документот?

6. Дали јавноста беше вклучена во изготвување на акционен план за локални економски развој?
-На каков начин? Каде е објавен документот?
7. Друго (опишете) _____

Г. Комисии на советот

1. Дали општината има назначено координатор за еднакви можности?
-Доколку да, наведете ги контактите?
2. Дали општината има назначено координатор за соработка/комуникација со невладини организации?
-Доколку да, наведете ги контактите?
3. Дали во рамките на комисии на Советот на општината е во функција комисијата за еднакви можности на жени и мажи?
-Наведете го претседателот и членовите?
4. Дали во општината е функционална комисија за односи помеѓу заедниците ?
-Доколку да, наведете го претседателот и членовите?
5. Дали во општината функционира совет за заштита на потрошувачите?
-Доколку да, наведете го претседателот на советот?

Д. Информирање на граѓаните

Кои од долунаведените начини се користат за поставување на информации за граѓаните?

1. Гласноговорник на општината (портпарол)
2. Огласна табла на општината
3. Интернет страна на општината
4. Службен весник на општината (детали за истиот)
5. Општински информатор (детали за истиот)
6. Центар за информирање на граѓаните
7. Фејсбук профил на општината (детали за истиот)
8. Фејсбук профил на градоначалничка/кот (детали за истиот)
9. Друго (опишете)

Ѓ. Родова перспектива

1. Дали при организирање на настани осигурувате рамномерна застапеност и на мажи и на жени? Дали има формален писмен документ?
2. Во кое време од денот се организираат состаноците во месните и урбаните заедници?
3. Дали документите на општината (стратегии, програми, буџет, итн) се разгледувани од страна на комисија за еднакви можности?

ECONOMIC ACHIEVEMENTS

CALL FOR CHANGE

EQUAL

RESPECT

MARCH 8
GRATEFUL

SOCIAL AWARENESS
AUTONOMY

POLITICAL ACHIEVEMENTS

GENDER EQUAL

HISTORY

VOTE SUFFRAGES

LOVE

WOMEN
CELEBRATION
MOTHERS

EMPOWERMENT

INTERNATIONAL WOMEN'S DAY

SOCIAL ACHIEVEMENTS